

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME
DE VLAAMSE MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - besluit van de Vlaamse Regering tot definitieve vaststelling van het voorkeursbesluit voor het complex project “Noord-Zuidverbinding Limburg” + goedkeuring Begeleidingsplan NZL

Hiermee wordt het voorkeursbesluit en het begeleidingsplan NZL ter goedkeuring voorgelegd aan de Vlaamse Regering.

In het voorkeursbesluit wordt rekening gehouden met de reacties uit het openbaar onderzoek dat was georganiseerd naar aanleiding van de vaststelling van het ontwerp van voorkeursbesluit door de Vlaamse Regering op 17 december 2021. Het voorkeursbesluit beschrijft de keuze voor één van de onderzochte alternatieven en de motivaties die aan de grondslag van deze keuze liggen. Het geeft ook richting aan de uitwerking van het project in de uitwerkingsfase en omvat een reeks voorstellen van milderende en compenserende maatregelen.

Het begeleidingsplan NZL bestaat uit flankerende maatregelen voor de verschillende geïmpacteerde doelgroepen (bewoners eigenaars/huurders en handelaars/bedrijven), gelegen binnen de indicatieve en voorlopige contour van de infrastructurele ingreep.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

De Vlaamse overheid zet met de nieuwe procesaanpak voor complexe projecten in op de realisatie van projecten binnen een aanvaardbare termijn en met een zo maximaal mogelijk draagvlak. Met het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, het besluit van 12 december 2014 tot uitvoering van het decreet complexe projecten en het besluit van de Vlaamse Regering van 13 februari 2015 tot aanwijzing van de Vlaamse en provinciale projecten ter uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning is de regelgeving inzake complexe projecten sinds 1 maart 2015 van kracht.

De nieuwe procesaanpak onderscheidt vier fases: de verkenningsfase, de onderzoeksfase, de uitwerkingsfase en de uitvoeringsfase. De fases zijn gescheiden door drie vaste beslismomenten: de startbeslissing, het voorkeursbesluit en het projectbesluit. Ter voorbereiding van het voorkeurs- en het projectbesluit vindt telkens een openbaar onderzoek plaats.

In uitvoering van het Vlaams regeerakkoord 2019-2024 wordt ingezet op de uitvoering van een verhoogde investeringsambities inzake mobiliteit door de voortgezette uitvoering van grote projecten waarvoor een ruimtelijk planningsproces of procedure complexe projecten loopt: onder meer het project voor de Noord-Zuidverbinding Limburg. Ook de hoogwaardige openbaar vervoerverbinding tussen Noord-Limburg en Hasselt (Spartacus Lijn 3) staat vermeld in het Vlaams regeerakkoord, via de 11 Vlaamse spoorprioriteiten, als één van de belangrijke investeringsprojecten voor de regeerperiode 2019-2024.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

De Vlaamse regering nam de startbeslissing van dit complex project op 16 maart 2018.

Het complex project “Noord-Zuidverbinding Limburg” (NZL) zet in op het ontwikkelen van een gedragen visie voor zowel een vervoersverbinding als een gebiedsprogramma voor de regio. Twee cruciale projectonderdelen zijn hierbij sturend: Spartacus Lijn 3 en de wegverbinding N74.

De voorbije periode vond een breed onderzoek en actorenoverleg plaats om zicht te krijgen op de impact en gevoeligheden van de verschillende alternatieven. Voor de opmaak van de alternatievenonderzoeksnota werden de projectdoelstellingen eerst verder verfijnd in overleg met de belanghebbenden in de **ambitienota**, die een gezamenlijke missie en negen ambities omschreef. De ambitienota vormt het toetsingskader voor het verdere onderzoek.

In maart 2020 werden in de **alternatievenonderzoeksnota (AON)** de te onderzoeken alternatieven omschreven. De AON is telkens geactualiseerd naar aanleiding van de inspraakreacties uit de adviesronde en de publieke raadpleging. Dit gebeurde in totaal twee keer: in juli 2020 en in maart 2021.

Op die manier wordt net zoals tijdens de verkenningsfase invulling gegeven aan de principes inzake complexe projecten: open communicatie en transparantie, participatie, maatwerk, oplossingsgericht samenwerken, geïntegreerde aanpak en door de actoren gedragen procesregie.

Binnen de onderzoeksfase van dit complex project werden verschillende **onderzoeken** uitgevoerd, waarvan de samenvatting en de geïntegreerde afweging zijn opgenomen in de ontwerp **synthesenota**. De verschillende ontwerp documenten/rapporten zijn:

- Geïntegreerde afweging
- SMER
- SMKBA
- Ontwerpend Onderzoek
- Technisch Onderzoek
- Tunnelveiligheid incl. VVEB
- Mobiliteitsonderzoek
- Levendige Bedrijventerreinen
- Ecologische verbindingen waaronder de Europese ecologische corridor
- Compensatienota
- Kaartenbundel
- Verslaggeving draagvlak

De **ontwerprapporten van het geïntegreerd onderzoek** alsook de synthese van deze onderzoeken (opgenomen in de ontwerp **synthesenota**) waren op 8 oktober 2021 publiek raadpleegbaar via de projectwebsite www.noordzuidlimburg.be.

Samen met het geïntegreerd onderzoek werd **uitgebreid overleg** gevoerd (meer concrete informatie is opgenomen in de procesnota).

Rekening houdend met de resultaten van het geïntegreerd onderzoek en verschillende besprekingen werd er door het projectteam een voorkeursalternatief naar voren geschoven en werd door het projectteam een geïntegreerde projectdefinitie uitgewerkt die de krachtlijnen voor de

uitwerkingsfase zal bepalen. Dit **voorontwerp voorkeursbesluit** werd door de **Vlaamse regering op 8 oktober 2021 via een mededeling** kenbaar gemaakt.

Het voorontwerp van voorkeursbesluit, het ontwerp van geïntegreerd onderzoek (incl. S-MER) en de ontwerp synthesesnota werden van 8 oktober 2021 t.e.m. 9 november 2021 voorgelegd aan de adviesinstanties voor advies conform artikel 11, § 2 van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten. Ter afronding van deze adviesvraag werd op 16 november 2021 een **adviesvergadering** georganiseerd waarop de verschillende adviezen besproken werden. Rekening houdend met de verschillende adviezen en de besprekingen op de adviesvergadering is het ontwerp van voorkeursbesluit vormgegeven. De **antwoordennota**, gevoegd als bijlage bij het voorkeursbesluit, geeft aan op welke wijze rekening is gehouden met de adviezen.

In de mededeling aan de Vlaamse Regering van 8 oktober 2021 werd er ook expliciet verwezen naar de **vervoersproblematiek naar Pelt en Lommel**. Er werden bijkomende vragen tot onderzoek naar de exploitatie van de trambus geformuleerd. De antwoordennota n.a.v. de adviesronde geeft aan op welke wijze tegemoetgekomen is aan die vragen. Zowel Lommel als Pelt ondersteunen de keuze voor de trambus met vrije bedding en bevestigen Knoop Noord-Limburg als eindpunt voor de vrije bedding. Een rechtstreekse snelle verbinding (i.e. zonder overstap) tussen Lommel en Hasselt zal op vlak van exploitatie verder onderzocht en meegenomen worden vanuit de vervoerregio Limburg (team MOW), in nauw overleg met de betrokken lokale besturen.

Er werd in het kader van het ontwerp voorkeursbesluit een gunstig **advies gegeven door de Inspectie van Financiën** op 28 november 2021 met kenmerk "JVE_21/2731". Dit advies heeft geleid tot preciseringen in de nota VR van 17 december 2021 (VR 2021 1712 DOC.1609/1BIS) voornamelijk op vlak van inhoud en fasering van studiekosten, budget trajectbegeleider en duiding van de geraamde projectkost van het complex project NZL.

Eveneens in het kader van het ontwerp voorkeursbesluit werd op 29 november 2021 het **begrotingsakkoord** aangevraagd en verleend op 13 december 2021 met als kenmerk "JW/2021002731".

Op 17 december 2021 werd dit **ontwerp van voorkeursbesluit** vastgesteld door de Vlaamse Regering. Het ontwerp van voorkeursbesluit, de ontwerp synthesesnota en, de ontwerp onderzoeksrapporten waarop de synthesesnota gebaseerd is, waaronder het ontwerp van S-MER en de richtlijnen van de dienst Mer werden conform artikel 15 van het van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten onderworpen aan een openbaar onderzoek. Dit openbaar onderzoek liep van 22 december 2021 tot en met 19 februari 2022.

Het team Mer heeft de kwaliteit van het ontwerp van S-MER beoordeeld en getoetst aan de richtlijnen die zij hebben opgesteld. De **kwaliteitsbeoordeling S-MER** werd ontvangen op 1 april 2022.

Uit de uitgevoerde drieledige natuureffectenbeoordeling (Passende Beoordeling, Verscherpte Natuurtoets en Algemene natuurtoets bij het ontwerp S-MER-rapport) blijkt dat **de afwijkingsprocedure (ADC-toets)** zich opdringt, zowel in relatie tot de Europees beschermde natuur (ADC-toets gekoppeld aan de habitattoets) als in relatie tot de Vlaams beschermde natuur door middel van VEN (ADC-toets gekoppeld aan de verscherpte natuurtoets), en dit in functie van het te nemen projectbesluit. In het kader van de complexeprojectenprocedure wordt dan ook de ADC-afwijkingsprocedure zoals voorzien in de Habitatrichtlijn en de VEN-regelgeving doorlopen. In samenspraak met de Europese Commissie wordt alle informatie betreffende de milderende en compenserende maatregelen overgemaakt tijdens de uitwerkingsfase, zodat het advies van de Commissie voorafgaandelijk aan de projectbesluitvorming kan tussenkomen.

De Raad van State is van oordeel dat een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende de definitieve vaststelling van het voorkeursbesluit betreffende een complexe project, geen rechtsregels met een algemene draagwijdte bevat. Het voorkeursbesluit omvat enkel rechtsgevolgen voor het verlenen van vergunningen, machtigingen of toestemmingen, of voor het nemen van beschermingsbesluiten, die rechtstreeks voortvloeien uit de artikelen van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten". Het voorkeursbesluit bevat zelf geen specifieke rechtsregels

met algemene draagwijdte. Het voorwerp is immers beperkt tot de definitieve vaststelling van de keuze voor een bepaald voorkeursalternatief, de beschrijving van de procedure die in dat verband is gevolgd en de weergave van de verantwoording voor die keuze. Het voorkeursbesluit is bijgevolg geen reglementair besluit in de zin van artikel 3, § 1, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State. Om die reden moet geen adviesvraag aan de Raad van State gesteld worden.

2. INHOUD

A. VOORKEURSBESLUIT

Het openbaar onderzoek over het ontwerp van voorkeursbesluit leverde uiteenlopende reacties op. De **antwoordennota n.a.v. openbaar onderzoek** geeft aan op welke wijze rekening in het onderzoek en het voorkeursbesluit is gehouden met deze inspraak. Deze antwoordennota is in bijlage toegevoegd. Rekening houdend met de verschillende reacties werd vervolgens bijgaand voorkeursbesluit vormgegeven.

Met onderhavige nota wordt het voorkeursbesluit ter goedkeuring voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Het beschrijft de keuze voor één van de onderzochte alternatieven en de motivaties die aan de grondslag van deze keuze liggen. Het geeft ook richting aan de uitwerking van het project in de uitwerkingsfase. Het voorkeursbesluit houdt de vaststelling in van een op strategisch niveau gekozen alternatief.

Naar aanleiding van bijgevoegde beslissing wordt tevens de ontwerp synthesesnota met bijhorende onderzoeksrapporten definitief. Zoals steeds worden de rapporten online beschikbaar gemaakt via de projectwebsite www.noordzuidlimburg.be.

De motivatie voor de keuze van het voorkeursalternatief wordt beschreven in **hoofdstuk 4 van het voorkeursbesluit**. Aan het definitief vastgesteld voorkeursbesluit kunnen ook een aantal rechtsgevolgen verbonden worden. De rechtsgevolgen van dit voorkeursbesluit samen met een aantal vervolgstappen (o.a. de opmaak van een begeleidingsplan) zijn opgenomen in **hoofdstuk 7 van het voorkeursbesluit**.

Flankerend beleid

Rekening houdend met de resultaten van het geïntegreerd onderzoek op strategisch niveau en het participatief traject wordt het voorkeursalternatief verder verfijnd en uitgewerkt met milderende en flankerende maatregelen (zie **hoofdstuk 5 van voorkeursbesluit**). Ook een aantal aandachtspunten en (monitorings)maatregelen zijn bepaald waarmee rekening moet worden gehouden bij de uitwerkingsfase.

De keuze voor het voorkeursalternatief betekent ook dat - als onderdeel van de herbestemming(en) in het projectbesluit - de bestaande reservatiestrook zoals aangeduid in het Gewestplan opgeheven kan worden zowel in zone A als B. In zone B zal dit - op basis van verder onderzoek - mee inhoud geven aan de keuze van (her)bestemming van deze zone ter hoogte van Centrum-Zuid.

Uit het geïntegreerde onderzoek en input uit overlegmomenten zijn een aantal projecten, processen en initiatieven in de regio naar voren gekomen die sterk samenhangen met het complex project NZL (onderdelen van het zogenaamde ruimer Gebiedsprogramma NZL) waarvan het belangrijk is dat deze projecten voortgang vinden. Het gaat hierbij om projecten die onafhankelijk en parallel aan de verdere uitwerking van het complex project NZL kunnen gerealiseerd worden. Inhoudelijke en procesmatige afstemming is hierbij wenselijk en gebeurt via een overkoepelend overleg. Als parallel proces wordt op Vlaams niveau, in uitvoering van de startbeslissing van 16 maart 2018, verder werk

gemaakt van de Europese Ecologische Corridor binnen de gebiedswerking door de betrokken entiteiten van het beleidsdomein Omgeving.

Een goede afstemming en overleg tussen natuur en landbouw vormt een belangrijke randvoorwaarde voor wat betreft de verschillende acties met betrekking tot het thema 'open ruimte'.

B. BEGELEIDINGSPLAN NZL

Tegelijk met het voorkeursbesluit wordt voorzien in de opmaak van een begeleidingsplan, dat bestaat uit flankerende maatregelen voor de verschillende geïmpacteerde doelgroepen (bewoners eigenaars/huurders en handelaars/bedrijven), gelegen binnen de indicatieve en voorlopige contour aangeduid op de bijgevoegde kaart.

Het begeleidingsplan bestaat bijgevolg uit twee luiken: een luik bewoners eigenaars/huurders en een luik ondernemers.

Voor beide luiken werden de voorbije maanden concrete maatregelen uitgewerkt, gebundeld in het begeleidingsplan NZL gevoegd als bijlage.

Maatregelen voor ondernemers

Voor het luik ondernemers was reeds vroeg duidelijk dat de voornaamste begeleidende maatregel erin bestaat voor betrokken handelszaken en bedrijven ondersteuning te voorzien bij het zoeken en toe leiden naar een nieuwe locatie. Daarom werd in eind december 2021 reeds een externe trajectbegeleider 'Ondernemen' aangesteld door De Werkvennootschap met als opdracht de bedrijven en handelszaken die dit wensen te begeleiden in een herlocalisatietraject.

De trajectbegeleider gebruikte de eerste maanden van 2022 om zich in te werken in het project, een plan van aanpak uit te werken en verkennende gesprekken te voeren. De eigenlijke begeleiding zal van start gaan van zodra het voorkeursbesluit definitief vastgesteld is.

Maatregelen voor bewoners eigenaars/huurders

Proces

Voor het luik bewoners eigenaars/huurders werd een werkgroep 'Wonen' samengesteld, bestaande uit de gemeente Houthalen-Helchteren, het OCMW, Stebo vzw, De Werkvennootschap, departement Omgeving, Agentschap Wonen en de bemiddelaar infrastructuurprojecten. Daarnaast werd het bestaande lokaal woonoverleg (LWO) aangesteld als klankbordgroep voor de werkgroep. Tot slot werd er een specifieke stuurgroep opgericht, voorgezeten door de gouverneur gelet op zijn rol als procesbegeleider voor het complex project NZL.

De werkgroep kwam 7 x samen om verschillende mogelijke maatregelen te onderzoeken en uit te werken. Er werd 3 x teruggekoppeld naar het lokaal woonoverleg, die als klankbordgroep fungeert. De stuurgroep kwam 1 x samen om het ontwerp van begeleidingsplan NZL te valideren.

Inhoud

Tussen 18 oktober 2021 en 15 maart 2022 vonden er 200 verkennende gesprekken plaats met eigenaars/huurders, zowel met bewoners als met ondernemers waarvan de woning of het pand binnen de voorlopige en indicatieve contour valt.

Op basis van de gevoerde gesprekken met geïmpacteerde eigenaars, huurders en ondernemers, de analyse van Stebo en een aftoetsing van mogelijke oplossingen aan het wetgevend kader, kwam de

werkgroep 'Wonen' tot een aantal voorstellen van maatregelen, die werden uitgeschreven in het ontwerp van begeleidingsplan NZL, dat eerst aan het lokaal woonoverleg werd voorgelegd en vervolgens door de stuurgroep werd gevalideerd.

Er wordt een begeleidingsteam samengesteld om de uitvoering van het begeleidingsplan te coördineren. De bemiddelaar Vlaamse infrastructuurprojecten zal zowel het begeleidingsteam zelf als de uitvoering van het gehele begeleidingsplan aansturen, coördineren en bewaken.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De onderzoeksfase wordt afgesloten met een definitieve keuze met betrekking tot het voorkeursalternatief.

Er zijn geen fundamentele wijzigingen ten opzichte van de budgettaire weerslag zoals omschreven in de nota VR van 17 december 2021 (VR 2021 1712 DOC.1609/1BIS).

Voor wat het **begeleidingsplan NZL** betreft werden voor de voornaamste maatregelen nl. 'vervroegde vrijwillige verwerving' en de 'trajectbegeleider ondernemen' reeds middelen voorzien sinds het ontwerp voorkeursbesluit.

De kosten voor de uitvoering van de overige maatregelen, zoals communicatie, opmaken van een informatiefolder, ... worden opgenomen binnen de reeds lopende studiecontracten van het complex project.

Bij de eigenlijke opstart van de uitvoering van het begeleidingsplan zal voor de verdeling van een aantal kosten voorzien worden in een samenwerkingsovereenkomst tussen De Werkvennootschap en de gemeente Houthalen-Helchteren.

Ten behoeve van de vaststelling van het ontwerp van voorkeursbesluit werd advies ingewonnen bij de Inspectie van Financiën. Dit gunstig advies werd ontvangen op 28 november 2021 met als kenmerk "JVE_21/2731". Aangezien er noch inhoudelijk noch budgettair fundamentele wijzigingen zijn ten opzichte van het ontwerp van voorkeursbesluit dient dit niet opnieuw voor advies voorgelegd te worden aan de Inspectie van Financiën.

Het gemotiveerd begrotingsakkoord werd ontvangen op 13 december 2021 met als kenmerk "JW/2021002731".

B. ESR-TOETS

De ESR-impact van dit dossier situeert zich in de periode 2021-2026. Gezien het over studies en onteigeningen gaat, zal de ESR-aanrekening voornamelijk geschieden in het jaar van vastlegging.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

De goedkeuring van het definitief voorkeursbesluit heeft geen weerslag op het personeelsbestand en de personeelsbudgetten, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het algemeen beleid inzake personeel en organisatieontwikkeling, niet vereist is.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

De goedkeuring van het voorkeursbesluit heeft geen weerslag op de lokale en provinciale besturen.

De lokale en provinciale besturen zijn nauw betrokken. Zij maken deel uit van de ambtelijke stuurgroep en het politiek overleg en nemen deel aan diverse werksessies binnen het complex project (zie procesnota voor uitgebreidere informatie). Vanuit hun rol binnen de werk- en stuurgroepen in de projectstructuur zetten de lokale en provinciale besturen de huidige opvolging en ondersteuning van het project verder. Waar dit in de uitwerkingsfase een meer intensieve of structurele samenwerking vergt zullen samenwerkingsovereenkomsten worden opgemaakt.

4. VERDER TRAJECT

Na vaststelling van het definitief voorkeursbesluit zal de routeplanner complexe projecten verder gevolgd worden. Concreet houdt dit in dat de uitwerkingsfase gestart zal worden, dewelke uiteindelijk zal leiden tot een projectbesluit, waarna de uitvoeringsfase gestart zal worden.

Voor de verdere timing van het proces wordt verwezen naar de procesnota. In de procesnota wordt de timing geactualiseerd naarmate het proces vordert.

Het voorkeursbesluit vervalt van rechtswege als binnen zes jaar na de inwerkingtreding ervan geen eerste projectbesluit definitief is vastgesteld. Bijkomend is het zo dat de overheid die het voorkeursbesluit heeft vastgesteld, het door haar definitief vastgestelde voorkeursbesluit kan opheffen, toch zolang er geen definitief vastgesteld projectbesluit is. De vervaltermijn van 6 jaar wordt geschorst zolang een beroep tot vernietiging van het voorkeursbesluit aanhangig is bij de Raad van State.

Na goedkeuring van het begeleidingsplan NZL zal gestart worden met de eigenlijke uitvoering ervan. Hiertoe is in het begeleidingsplan voorzien dat een begeleidingsteam aangesteld wordt, gecoördineerd door de bemiddelaar Vlaamse infrastructuurprojecten en samengesteld uit de voornaamste partners.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering:

- 1° geeft haar goedkeuring aan het bijgaande ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering tot definitieve vaststelling van het voorkeursbesluit voor het complex project “Noord-Zuidverbinding Limburg” in de zin van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten
- 2° gelast de Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare werken het voormelde besluit van de Vlaamse Regering bekend te maken conform artikel 17 van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten
- 3° geeft haar goedkeuring aan het bijgevoegde Begeleidingsplan NZL
- 4° gelast de minister, bevoegd voor Natuur, opdracht te geven aan het Agentschap Natuur en Bos om i.f.v. het te nemen projectbesluit het advies van Europese Commissie in te winnen.

5° gelast de minister, bevoegd voor Omgeving, om een startnota i.f.v. het geïntegreerd planningsproces voor de Europese ecologische corridor voor te leggen aan de Vlaamse Regering.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving,
Omgeving, Energie en Toerisme

Zuhai DEMIR

De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken

Lydia PEETERS

Bijlagen:

1. Het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering tot definitieve vaststelling van het voorkeursbesluit betreffende het complex project 'Noord-Zuidverbinding Limburg',
2. Definitief voorkeursbesluit, inclusief kaart voorlopige en indicatieve contour infrastructurele ingreep
3. Synthesenota geïntegreerd onderzoek met in bijlage de verschillende onderzoeksrapporten
4. Beslissingen over het sMER door Team Mer
5. Verslag van de adviesvergadering in functie van de adviesronde over het voorontwerp van voorkeursbesluit
6. Antwoordennota's n.a.v. de adviesronde over het voorontwerp van voorkeursbesluit en n.a.v. het openbaar onderzoek over het ontwerp van voorkeursbesluit
7. Advies Inspectie Financiën dd. 28 november 2021
8. Begrotingsakkoord dd. 13 december 2021
9. Begeleidingsplan NZL